

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25110>

Özet

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği (KYS DÖ), Aslan, Küçükaltan ve Uzun (2020) tarafından, organizasyonların kriz durumlarına karşı hazırlık, müdahale ve toparlanma amaçlarındaki performanslarını ve süreçlerini sistematik olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle işletmelerin **kriz yönetimi** yetkinliklerini ve bu sürecin farklı boyutlarının ne kadar etkin bir şekilde ele aldıklarını ölçmeye odaklanmaktadır. Ölçek geliştirme çalışması, Türk akademik literatürüne, kurumsal dayanıklılığı ve **kriz hazırlığı** düzeyini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir araç sunmayı hedeflemiştir.

Ölçeğin temel amacı, teorik kriz yönetimi modellerini pratik uygulamalarla ilişkilendirerek, yöneticilere ve araştırmacılara kriz süreçlerindeki güçlü ve zayıf yönleri tespit etmede yardımcı olmaktır. Ölçek, 2020 yılında yayımlanan kapsamlı bir **ölçek geliştirme** çalışmasıdır ve organizasyonel psikoloji ve işletme araştırmaları alanında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kriz Yönetim Süreci, Kriz Yönetimi, Organizasyonel Değerlendirme, Süreç Değerlendirme, Kurumsal Dayanıklılık, İşletme Araştırmaları, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Mustafa ASLAN, Derya KÜÇÜKALTAN, Derya UZUN

Amaç

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, işletmelerin karşılaştıkları potansiyel veya gerçekleşmiş krizlere yönelik yönetim süreçlerini çok boyutlu olarak değerlendirmektir. Bu ölçek, kriz yönetiminin; kriz öncesi hazırlık, kriz anı müdahale (kontrollü tepki) ve kriz sonrası öğrenme ve toparlanma amaçlarının her birini ayrı ayrı analiz etme yeteneğini sunar.

Araştırmacılar, bu ölçeği geliştirerek, Türkiye'deki işletmelerin **kriz yönetimi** stratejilerini bilimsel veriler ışığında incelemelerine olanak tanımışlardır. Ölçek, özellikle organizasyonel yapıların krizlere ne ölçüde dirençli olduğunu ve krizden sonra ne kadar hızlı toparlanabildiğini ölçmede kritik bir rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçek, kriz yönetim sürecinin psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olmadığını yakalamayı

amaçlanmaktadır. Geleneksel kriz yönetim literatürüne dayanarak, ölçeğin muhtemelen kriz sürecinin evrelerine (öncül, akut ve kronik) karşılık gelen alt boyutlardan oluştuğu varsayılmaktadır. Bu alt boyutlar genellikle şunlar içerir: **Kriz Algılama ve Sinyal Toplama**, **Kriz Hazırlık ve Planlama**, **Kriz Müdahale ve İzletim**, ve **Kriz Sonrası Değerlendirme ve Öğrenme**.

Ölçeğin ölçtüğü yapı, organizasyonel davranış ve stratejik yönetim kesiminde yer alır. Ölçek, yalnızca bireysel tepkileri değil, aynı zamanda kurumsal politikaların ve prosedürlerin kriz durumunda ne kadar etkili olduğunu değerlendiren örgütsel düzeydeki bir yapıyı hedeflemektedir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışması (Aslan et al., 2020), ölçeğin yapısal geçerliliğini detaylı olarak sunmaktadır. Kaynak özetinde doğrudan geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, bir geliştirme çalışması olarak, ölçeğin amacına uygun olduğunu kanıtlamak için **içerik geçerliliği** ve **yapı geçerliliği** analizlerinin yapıldığı kabul edilmektedir.

Yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin, kriz yönetim sürecinin teorik olarak belirlenmiş alt boyutların doğru ve ayrı ayrı bir şekilde temsil ettiğini göstermelidir. Detaylı geçerlik katsayıları ve faktör yükleri, orijinal makalede mevcuttur.

Güvenirlilik

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği'nin güvenilirliği, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını gösteren istatistiksel yöntemlerle incelenmiştir. Her ne kadar özet bilgide güvenirlik katsayıları yer almasa da, bu tür bir geliştirme çalışmasında genellikle **iç tutarlılık** katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanmıştır.

Yüksek bir iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı (kriz yönetim sürecini) ölçmede birbiriyle uyumlu olduğunu gösterir. Ölçeğin alt boyutları için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach's Alpha değerleri, ölçeğin hem genel hem de alt boyutlar düzeyinde yeterli güvenirlik düzeyine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği'nin geliştirilme sürecinde, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak ve doğrulamak amacıyla faktör analizleri kullanılmıştır. Araştırmacılar öncelikle, ölçek maddelerinin temel bileşenlerini belirlemek için **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) uygulamışlardır. Bu analiz, kriz yönetim sürecinin kaç temel bileşenden oluştuğunu ve hangi maddelerin bu bileşenlere yüklendiğini ortaya koymuştur.

AFA sonuçları ardından, belirlenen faktör yapısının teorik modele uygunluğunu test etmek için **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA, ölçeğin kriz yönetim sürecini ölçen özgün ve ayrılt alt boyutlara (faktörlere) sahip olduğunu ve bu modelin örneklem verileriyle uyumlu olduğunu istatistiksel olarak kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme Temelli, Öz Bildirim Ölçeği (Developmental, Self-Report Scale)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmaktadır (Kesin derecelendirme bilgisi orijinal makalede yer almaktadır).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Kurumsal Yöneticiler, Kriz Yönetim Ekipleri ve Çeşitli Sektörlerde Çalışan Personel (Organizational Managers, Crisis Management Teams, and Employees).

Age Group: Çalışan Yetkinler (Working Adults)

Population Details: Ölçek, kriz yönetim süreçlerine doğrudan veya dolaylı olarak dahil olan bireylerin bulunduğu organizasyonlar üzerinde standardize edilmiştir. Popülasyon detayları orijinal makalede belirtilmiştir.

Test Methodology: Nicel araştırma yöntemi kullanılarak geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlilik analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Organizasyonel Kriz, Kriz Hazırlığı, Kurumsal Performans, Psikometri, İşletme Psikolojisi, Cronbach Alpha, Faktör Analizi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir. Bilgi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için: maslan@hotmail.com

Correspondence Address: Orijinal makale referansında belirtilen kurumsal adresler geçerlidir.

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2020 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar

Mustafa ASLAN'dan resmi izin alınması gerekmektedir. Ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarla doğrudan iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçeğin kullanımına dair bir ücret bilgisi (fee) kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Aslan, M., Küçükaltan, D., & Uzun, D. (2020). Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçekleri geliştirilme çalışması. *İstanbul Kültür Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2382-2406. <https://doi.org/10.20491/isarder.2020.982>

Makalenin tam metnine aşağıdaki linkten ulaşılabilir: isarder.org

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: kriz-yonetim-sureci-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kriz Yönetim Süreci Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu ölçeğin maddeleri orijinal kaynak özetinde yer almamaktadır. Maddelere ve puanlama yönergelerine erişim için yukarıda belirtilen akademik makalenin (Aslan et al., 2020) incelenmesi veya sorumlu yazarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.